

L'ÈPOCA MEDIEVAL

La creació del comtat de les Muntanyes de Prades i baronia d'Entença durant la baixa edat mitjana

Creació, configuració i evolució del domini comtal

L'any 1324, el monarca Jaume II (comte de Barcelona i rei d'Aragó) va crear el comtat de les Muntanyes de Prades i el va atorgar al seu fill Ramon Berenguer. A més, va establir que aquest nou comtat s'unís indissolublement amb part del territori que havia estat del difunt Guillem d'Entença (els castells i viles d'Altafalla, Falset, Tivissa i Móra, i els drets que el comte-rei tenia sobre els castells i llocs de Marçà i Pradip).

D'aquesta manera, aconseguia aglutinar diversos i diferents territoris sota l'autoritat d'un únic senyor —el comte de Prades— i formar un conjunt territorial i senyorial indivisible: el comtat

de les Muntanyes de Prades i baronia d'Entença; del qual, Falset en va esdevenir el centre polític i administratiu. De totes maneres, el nou comtat de les Muntanyes de Prades incloïa territoris que pertanyien, en part, a senyories monacals i eclesiàstiques: alguns territoris que depenien del monestir de Poblet, la baronia de Cabacés (que pertanyia al bisbe i a l'Església de Tortosa), el priorat de la Cartoixa d'Escaladei i els dominis del monestir de Santa Maria de Bonrepòs. En els quals, tot i que també formaven part del comtat, el comte només hi tenia —en diferents graus— part de la jurisdicció.

Genealogia dels comtes de les Muntanyes de Prades en època medieval

El 1358, però, l'infant Pere va prendre l'hàbit franciscà i es va retirar al convent de Sant Francesc de Barcelona. Abans, però, havia cedit el comtat de les Muntanyes de Prades i baronia d'Entença al seu fill Joan; el qual va ser-ne comte des del 1358 fins al 1414.

Després d'aquesta dilatada regència, el títol de comte de les Muntanyes de Prades va restar vacant durant més d'una dècada perquè en morir el comte Joan, l'any 1414, es va iniciar una disputa per determinar-ne la successió. Finalment, l'any 1425, el litigi es va resoldre a favor de Joana de Prades, esposa de Joan Ramon Folc de Cardona (vescomte de Vilamur i hereu del comte de Cardona); amb la qual cosa, el comtat es vinculava a la casa de Cardona. L'any 1445, Joan Ramon Folc I de Prades i II de Cardona (comte de Cardona des del 1442) va renunciar al comtat de les Muntanyes de Prades i baronia d'Entença en favor del seu fill; qui va esdevenir Joan Ramon Folc II de Prades i, a partir del 1471, III de Cardona.

A la mort de Joan Ramon Folc II de Prades, esdevinguda l'any 1486, la successió al capdavant del comtat de les Muntanyes de Prades i baronia d'Entença va recaure en el seu fill i hereu, Joan Ramon Folc III de Prades (i IV de Cardona); amb el qual s'arriba al final de l'edat mitjana, ja que va ser comte de Prades fins al 1513.

Poc més tard, el comte Ramon Berenguer va permutar, amb el seu germà Pere, el comtat de les Muntanyes de Prades i baronia d'Entença pel comtat d'Empúries. Així, l'any 1342, l'infant Pere va esdevenir comte de les Muntanyes de Prades i senyor de la baronia d'Entença. Es consolidà, llavors, la capitalitat de Falset, on el nou comte hi va establir una gran cancelleria comtal, des d'on s'administraven, a més del comtat de les Muntanyes de Prades i baronia d'Entença, la resta de territoris del patrimoni de l'infant. Així mateix, el comte Pere potenció el desenvolupament de l'explotació minera de l'argent a la zona.

Pel que fa al domini territorial, si comparem els termes del comtat de les Muntanyes de Prades i baronia d'Entença en el moment de la seva creació, l'any 1324, amb l'extensió de terreny que ocupava a mitjan segle XIV, podem veure com els límits territorials del domini comtal van canviar molt en pocs anys. D'una banda, el comte Pere es va trobar que els llocs del Vilosell, la Poba de Cérvoles i la Fumada ja no formaven part de la senyoria comtal d'ençà del 1334; quan el comte Ramon Berenguer els va vendre al monestir de Poblet. I, d'altra banda, el castell, vila i terme de Garcia —que comprenia els actuals termes municipals de Garcia, el Molar i el Masroig— es van incorporar a la baronia d'Entença i al senyoriu del comte de Prades, en un moment indeterminat, durant el segon quart del segle XIV. Amb la qual cosa, es va produir la reunificació dels territoris que havien estat del difunt Guillem d'Entença.

